

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - В А Р Н А
ФАКУЛТЕТ „ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН“
КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

Приета от ФС (протокол № 11 от 25.04.2024 г.):

УТВЪРЖДАВАМ:

Приета от КС (протокол № 8 от 11.04.2024 г.):

Декан:

(доц. д-р Д. Георгиева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ ИЗМАМИ“

ЗА СПЕЦ: „Банков мениджмънт“; ОКС „магистър“ – дистанционно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СС и СНУ, 6 за ДНДО и СПН

СЕМЕСТЪР: 10 за СС и СНУ, 12 за ДНДО и СПН

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 210 ч.; в т.ч. аудиторна 12 ч.

КРЕДИТИ: 7

РАБОТЕН ЕЗИК: български

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ	ОБЩО (часове)
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ, в т.ч.:	12
• ЛЕКЦИИ	6
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия)	6
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	198

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Недялко Вълканов)

2.
(гл. ас. д-р Пламен Джапаров)

Ръководител катедра:
„Финанси“ (доц. д-р Стоян Киров)

I. АНОТАЦИЯ

Цел на дисциплината е осигуряване на основни знания в областта на противодействието на икономическите измами. Разгледани са общите характеристики на икономическите измами, наред със спецификите на най-характерните злоупотреби в различни сфери от стопанската практика – вътрешни и външни корпоративни измами, измами в дейността на финансовите посредници, измами с финансови отчети, данъчни нарушения, изпирането на пари и други.

Слад запознаване с учебния материал студентите добиват умения за познаване и прилагане на механизмите за превенция. Акцент е поставен и върху най-модерните подходи за противодействие на икономически измами чрез интегриране на различни решения от сферата на високите технологии.

Лекционният курс спомага за формирането на компетентност по отношение идентификацията на различни икономически измами и основните подходи за тяхното противодействие.

Дисциплината спомага за формиране на граждански и предприемачески компетенции, а получените знания и умения имат практическо приложение в работата на ангажираните с осигуряването на нормативно съответствие и осъществяването на вътрешна контролна дейност, експертите в областта на външния и вътрешен одит, финансовите мениджъри, експертите по контрол на риска, както и специалистите от регулаторните и надзорни агенции на финансовия сектор.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
1.	СЪЩНОСТ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИЗМАМИ
1.1.	Обща характеристика на икономическите измами
1.2.	Дефиниции за „измама“ и „злоупотреба“
1.3.	Същност и елементи на измамата
1.4.	Категорията „престъпления на белите якички“
2.	ВИДОВЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ИЗМАМИ
2.1.	Основни видове икономически измами
2.2.	Икономически измами според Наказателния кодекс
2.3.	Класификация „Дърво на измамите“
3.	ВЪТРЕШНИ КОРПОРАТИВНИ ИЗМАМИ
3.1.	Измами с парични средства
3.2.	Измами със счетоводни записвания и фактуриране
3.3.	Измами и злоупотреби с материални активи
3.4.	Фиктивни стопански и финансови операции
3.5.	Други вътрешни корпоративни измами
4.	ВЪНШНИ КОРПОРАТИВНИ ИЗМАМИ
4.1.	Измами на клиенти
4.2.	Измами на доставчици и контрагенти
4.3.	Фактуриране под и над себестойност
4.4.	Кухи и фиктивни фирми
4.5.	Други външни корпоративни измами
5.	ДАНЪЧНИ ИЗМАМИ
5.1.	Видове данъчни измами

5.2.	Измами с ДДС
5.3.	Легални и нелегални схеми за данъчна оптимизация
5.4.	Данъчни убежища и офшорни финансови центрове
6.	ИЗМАМИ С ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ
6.1.	За риска от измами с финансови отчети
6.2.	Варианти за манипулиране на финансови отчети
6.3.	Индикатори за наличие на измами с финансови отчети
6.4.	Предотвратяване на измамите с финансови отчети
7.	ИЗМАМИ В ДЕЙНОСТТА НА ФИНАНСОВИТЕ ИНСТИТУЦИИ
7.1.	Измами с кредити
7.2.	Измами при удостоверяване на самоличност
7.3.	Измами с платежни инструменти и трансферни операции
7.4.	Застрахователни измами
7.5.	Неправомерно поведение на длъжностни лица
8.	ИНВЕСТИЦИОННИ ИЗМАМИ
8.1.	Злоупотреби при първично предлагане на ценни книжа /IPO/
8.2.	Измами с ценни книжа
8.3.	Рискове при първично предлагане на токени /ICO/
8.4.	Понзи схеми
8.5.	Други форми на икономически измами
9.	ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ КАТО ОСОБЕН ВИД ИКОНОМИЧЕСКО ПРЕСТЪПЛЕНИЕ
9.1.	Същност на изпирането на пари
9.2.	Етапи на процеса „изпиране на пари“
9.3.	Схеми за изпиране на пари чрез финансовите институции
9.4.	Схеми за изпиране на пари чрез бизнеса
9.5.	Мерки срещу изпирането на пари
10.	ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ ИЗМАМИ И МЕХАНИЗМИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ
10.1.	Рисково базиран подход за третиране на икономическите измами
10.2.	Система за вътрешен контрол
10.3.	Индикатори за установяване и методи за разкриване на измами
10.4.	Механизми за докладване на нередности
10.5.	Етични кодекси и програми
11.	ВИСОКОТЕХНОЛОГИЧЕН ИНСТРУМЕНТАРИУМ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ИКОНОМИЧЕСКИ ИЗМАМИ
11.1.	Технологии с използване на изкуствен интелект
11.2.	Споделени регистри и бази от данни
11.3.	Умни договори
11.4.	Аутсорсинг на дейности към доставчици на регулаторна експертиза

III. МЕТОДИ НА ПОДГОТОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕ

Учебни ресурси. За подготовката по дисциплината студентите могат да ползват: електронни лекционни материали; електронни материали за упражнения; мултимедийни презентации в допълнение към някои от темите, аудио и видео материали, както и допълнителни материали, достъпни чрез платформата за дистанционно обучение.

Учебни дейности. Обучението по дисциплината включва предоставяне на пълен комплект електронни учебни материали по всяка тема, възможност за дистанционно изготвяне на заданията

за текущ контрол, както и осигуряване на обратна връзка със студентите чрез платформата за електронно обучение.

IV. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Тест за текущ контрол	1	30
1.2.	Практически казус	1	30
1.3.	Индивидуално задание за текущ контрол	1	30
Общо за семестриалното оценяване:		3	90
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит	0	108
Общо за сесийното оценяване:		1	108
Общо за всички форми на контрол:		4	198

V. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Електронни учебни материали по дисциплината „Превенция на икономически измами“, качени в платформата за електронно и дистанционно обучение на ИУ – Варна.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Вълканов, Н. (2019). Банковата система и прането на пари. Варна: И-Литера.
2. Динев, Д. (2012). Икономическите измами. Част 2. Риск, разкриване, разследване, предотвратяване. София: ИЕПИ.
3. Динев, Д. (2021). Счетоводните измами. Разкриване и превенция. С.: ИЕПИ
4. Ръководство на експерт-проверителя на измами - 2024 г., С.: ИЕПИ
5. Wells, J. (2018). International Fraud Handbook. Wiley.

Април 2024 г.